

MUZEJNÍ KRITIKA/MUSEUM REVIEW

MUMIE REJSKA V RAKVI A DALŠÍ POKLADY

LUDMILA VYSTRČILOVÁ

<https://doi.org/10.5817/MuB2019-1-4>

Od 6. listopadu 2018 byla v rakouském Uměleckohistorickém muzeu (KHM – Kunsthistorisches Museum) prezentována výstava *Mumie rejska v rakvi a další poklady*. Jedná se o jeden z nejzajímavějších výstavních počínů poslední doby minimálně ve středoevropském regionu, a to ze dvou důvodů – především protože kurátorem výstavy je spolu se svou partnerkou Juman Malouf kultovní americký režisér Wes Anderson. Druhým důvodem je samotný princip výstavní tvorby – autoři dostali k dispozici depozitáře KHM bez jakéhokoliv konkrétního zadání. Zcela autonomně vybírali exponáty, které je oslovily, a z nich vytvořili svůj pohled na určité fenomény.

Wes Anderson je v pořadí již třetím umělcem, kterého KHM oslovilo s nabídkou kurátorské spolupráce. Prvním byl v roce 2012 americký malíř a fotograf Ed Ruscha, který připravil výstavu *The Ancients Stole All Our Great Ideas*. Na něj navázal v roce 2016 britský umělec Edmund de Waal s výstavou *During the Night*. Tento typ výstavní tvorby je návštěvnický velmi úspěšný. Wes Anderson má nejen širokou fanouškovskou základnu, ale především je znám svým fantastickým světem a zajímavou výpravou filmů, které mají vždy vlastní, jedinečnou a nezaměnitelnou estetiku.

Výstava je umístěna v sále č. XIX v mezaninu Uměleckohistorického muzea ve Vídni, který byl pro tuto příležitost rozdělen na 8 menších místností či kabinetů. Prezentuje 411 předmětů nebo jejich souborů, vybraných Wesem Andersonem a Juman Malouf během jejich dvouleté spolupráce s KHM.

Obr. 1: Centrální chodba mezi jednotlivými místnostmi a kabinetů. Foto: KHM Museumsverband.

Na výstavě spolupracovalo Uměleckohistorické muzeum Vídeň s milánským Fondazione Prada. Kromě Wese Andersona a Juman Malouf jsou spolukurátory také Jasper Sharp z KHM a Mario Mainetti z Fondazione Prada. Výstava je přístupná samostatně, nebo při skupinové prohlídce s průvodcem. K dispozici je také audioguide v anglickém nebo německém jazyce.

Orientace návštěvníků je jednoduchá, protože výstavní prostory je možno procházet nezávisle na sobě a v jakémkoliv pořadí. Celkový vizuální dojem je příjemný a v rámci možností intimní, pokud je však přítomno hodně návštěvníků, stává se klaustrofobickým.

O výstavě již bylo napsáno mnoho, často je nekriticky obdivována, nebo naopak odmítána kvůli své údajné nekonceptnosti. Bývá označována za kabinet kuriozit Wese Andersona, což je velmi zjednodu-

šené označení, za které se dá skrýt i absolutní nepochopení celého jeho přístupu. Kurátor KHM Jasper Sharp v průvodním filmu k výstavě vysvětluje, že Anderson chápe kabinet kuriozit jako místo, kde je možno vedle sebe vystavit artefakty a naturfakty a narušit tak bariéru mezi uměním a přírodou.

Je pravda, že Anderson s Malouf k výstavě přistupovali jako k tvorbě uměleckého díla, kdy například po kurátorovi nepožadovali žádný konkrétní předmět, nýbrž pouze něco zeleného. Nezajímá je původ předmětů ani jejich datace, nýbrž jejich materiálová podstata.

Občas může být rušivý jejich až naivní přístup k symetrické prezentaci materiálově příbuzných předmětů, jindy zase překvapí diferencovaností různých varií a návštěvníka nutí k tomu, aby přemýšlel nad tématem, které je spojuje. Mnohé předměty jsou vystaveny

poprvé, některé z vystavovaných objektů jsou však notoricky známé – například dětský obraz Ludvíka Jagellonského, smaragdová nádoba z majetku císaře Rudolfa II., egyptská soška hrošíka z fajánse, nebo Tizianův portrét saského kurfiřta Jana Friedricha I.

Exponáty pocházejí ze sbírek KHM, pod které patří nejen samotné Uměleckohistorické muzeum, ale např. i Weltmuseum, Kunstammer, Divadelní muzeum nebo sbírky zámku Ambras v Innsbrucku. Několik předmětů je zapůjčeno i vídeňským Přírodovědeckým muzeem.

Zvláštností oproti jiným výstavám je absence jakýchkoliv popisů či doprovodných textů v expozici. To je zajímavý přístup, protože záměrem autorů nebylo to, aby prezentovali předměty na základě jejich konkrétních vlastností či původu, ale čistě jakožto objekty působící svojí estetickou stránkou. U vchodu do sálu návštěvník obdrží německy nebo anglicky psanou brožurku s plánkem výstavy a přehledem předmětů. Právě absence popisů či čísel u předmětů ve vitrínách z výstavy samotné dělá umělecké dílo a dává předmětům možnost působit pouze na divákovy smysly. Prezentace tedy návštěvníka nezahluje fakty, pokud on sám nechce. Jestliže však má zájem, informace o původu či dataci exponátů si může v brožurce dohledat.

Výstava je tedy nejen prezentací předmětů ze sbírek KHM, ale i prezentací vkusu obou umělců, jejich smyslu pro vše podivuhodné až obskurní a v neposlední řadě poskytuje také vhled do jejich excentrického světa. Při bližším pohledu vždy najdeme určitý princip, který vystavované předměty spojuje. Ať jde o kabinet plný předmětů ze dřeva, renesanční obrazovou galerii, přes kabinet s dětskými portréty, zelenou místnost nebo místnost s různými druhy obalů, nádob nebo schránek. Zde najdeme také nej-

Obr. 2: Červený kabinet věnovaný miniaturám. Foto: KHM Museumsverband.

Obr. 3: Hlavní exponát, který dal výstavě její jméno – rakev rejska ze 4. stol. př. n. l. Foto: KHM Museumsverband.

záhadnější předmět výstavy, totiž prázdnou historickou vitrínu. Ta působí absurdně a nezasvěcený návštěvník neví, co si o tom má myslet. Záměr Wese Andersona a Julian Malouf však byl prezentovat tuto vitrínu jako další z obalů, totiž jako schránku na předměty, které jsou v muzeu vystavované. Chápu samotné muzeum jako matrjošku, která v sobě skrývá vitríny, ve kterých jsou vystavované exponáty.

Architektonické řešení považuji za velmi zdařilé. Na jeho tvorbě s Andersonem a Malouf spolupracovala vídeňská kancelář Margula Architects. Výstavní fundus KHM je vždy vynikající, zvláštností tentokrát mohou být atypické vitríny, kdy jsou některé předměty umístěny téměř v úrovni podlahy, zatímco jiné ve výšce nad dva metry. Obojí ztěžuje možnost ostenze, na druhou stranu je tato kompozice součástí uměleckého záměru.

Jako jediný nedostatek vidím osvětlení sálu. Samotné předměty jsou nasvíceny dobře, ale při procházení sálem je intenzita světla nedostačující a poměrně nepříjemná.

Ačkoliv výstava trvala pouze do 28. dubna 2019, další možnost k jejímu zhlédnutí bude již od letošního podzimu v milánské Fondazione Prada.

Největším paradoxem zůstává samotný název výstavy, Mumie rejska v rakvi a další poklady. Rejsek ve skutečnosti v expozici vůbec není přítomen. Jeho rakev je totiž prázdná.

LUDMILA VYSTRČILOVÁ

studentka muzeologie, Ústav
archeologie a muzeologie,
Filozofická fakulta, Masarykova
univerzita, Brno, Česká republika